

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาเพื่อหารูปแบบความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการศึกษาวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” นี้มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษารูปแบบความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับงานศึกษานี้มีอยู่ 2 แนวคิดด้วยกัน คือ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งผลที่ได้จากการทำการศึกษาในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้นำมาใช้ในการกำหนดกรอบการวิเคราะห์ในงานศึกษาฉบับนี้ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบในการศึกษาภาคสนามและเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆตามวัตถุประสงค์ในรายงานฉบับนี้

สำหรับกรณีศึกษาที่ผู้ศึกษาเลือกนำมาใช้ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ผู้ศึกษาได้คัดเลือกการดำเนินงานของโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2 แห่ง ได้แก่ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยวิธีในการทำการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลในงานศึกษาฉบับนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวมไปถึงการศึกษาจากเอกสารที่มีการเผยแพร่ทั้งจากโครงการทั้งสองและจากสื่อภายนอก

จากการศึกษาวิเคราะห์จากประเด็นต่างๆในวัตถุประสงค์ในงานศึกษาฉบับนี้พบว่าใน ส่วนของการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นจากการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน 2 ส่วน นั่นก็คือในส่วนของหลักการ(Principle) และกระบวนการ (Process) ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเชื่อมโยงดังกล่าวนั้นมีลักษณะที่เป็นความเชื่อมโยงอย่างไม่เป็นทางการ กล่าวคือ ถึงแม้ว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจริงแต่รูปแบบความเชื่อมโยงดังกล่าวไม่ได้มีความเชื่อมโยงโดยตรง แต่เป็นความเชื่อมโยงที่ต้องอาศัยการตีความและการให้ความหมายหรือ

คำจำกัดความที่สอดคล้องกับกระบวนการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้รูปแบบความเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เป็นความเชื่อมโยงโดยตรงหรือเป็นทางการเพราะความเชื่อมโยงดังกล่าวไม่เกิดจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างแท้จริง โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อความเชื่อมโยงดังกล่าวนั้น จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมโยงดังกล่าวนี้มี 2 ส่วน คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

โดยในส่วนของปัจจัยภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากในลักษณะที่เป็นนามธรรมนั้นแปลงไปสู่หลักในการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมซึ่งสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ ได้ สำหรับในส่วนของปัจจัยภายนอกนั้น เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลทำให้มีความพยายามที่จะมีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นไปสู่กระบวนการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำหรับประเด็นสุดท้ายที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ในงานศึกษาฉบับนี้ก็คือการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการทางปฏิบัติ ทั้งนี้จากการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวผู้ศึกษาสามารถแบ่งประเภทของปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวออกเป็น 2 ด้าน คือปัญหาและอุปสรรคในด้านของหลักการและในด้านของกระบวนการ โดยปัญหาในด้านหลักการ เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของการให้คำจำกัดความและความเข้าใจที่มีต่อหลักเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในส่วนที่มองว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องของเศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนใหญ่และการมองหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงหลักการหรือปรัชญามากกว่าการมองในมุมทางด้านการบริหารจัดการ ในขณะที่ปัญหาและอุปสรรคในด้านของกระบวนการนั้นจากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของการขาดความชัดเจนในการนำสู่ภาคปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามในงานศึกษาฉบับนี้สามารถสรุปได้ว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจริงซึ่งรูปแบบดังกล่าวอาจจะมีในลักษณะอื่นๆที่นอกเหนือจากการศึกษาในรายงานฉบับนี้ก็เป็นได้ โดยผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จากผลการศึกษาในงานศึกษาฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นต่อไปในอนาคต